

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри журналістики
та
мовної комунікації
___ проф. Світлана ХАРЧЕНКО
« ___ » _____ 2025 р.

ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ БАКАЛАВРА

на тему:

**«Створення циклу фоторепортажів про проблеми мешканців
прикордоння під час російсько-української війни»**

Спеціальність 061 Журналістика

Гарант освітньої програми
доктор філологічних наук, професор

Світлана ХАРЧЕНКО

Керівник дипломного проєкту бакалавра
доктор філологічних наук, професор

Тетяна СЕМАШКО

Виконала

Софія СТЕФАНІШИН

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Гуманітарно-педагогічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри журналістики та
мовної комунікації
_____ Світлана ХАРЧЕНКО
«___» _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання дипломного проекту бакалавра студенту
Стефанишин Софії Тарасівни

Спеціальність 061 Журналістика

Тему дипломного проекту бакалавра «**Створення циклу фоторепортажів про проблеми мешканців прикордоння під час російсько-української війни**» затверджено наказом ректора НУБІП України від 27 січня 2025 р. №90 «С».

Термін подання завершеної роботи на кафедру 01.05.2025

Вихідні дані до дипломного проекту бакалавра:

проект «Сумщина в об'єктиві: Хроніки незламності» має на меті створення циклу фоторепортажів, які документують проблеми та виклики, з якими стикаються мешканці прикордонних районів України під час російсько-української війни,

Перелік питань, які потрібно розробити: зібрати та зафіксувати історії мешканців Сумщини через фотографії та інтерв'ю, що відображають їхні щоденні труднощі, переживання та надії; поширити інформацію про ситуацію в прикордонних районах через фоторепортажі, сприяючи розумінню та підтримці з боку широкої аудиторії; створити візуальний архів, який відобразить людські історії та досвід війни, зберігаючи пам'ять про цей складний період в історії України.

Дата видачі завдання «01» жовтня 2024 р.

Керівник дипломного проекту бакалавра
доктор філологічних наук, професор

Тетяна СЕМАШКО

Завдання прийняв до виконання

Софія СТЕФАНИШИН

ЗМІСТ

ЧАСТИНА I. ФОТОРЕПОРТАЖ ЯК САМОСТІЙНИЙ ЖАНР ЖУРНАЛІСТИКИ	5
ЧАСТИНА II. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТУ	7
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ МЕДІАПРОДУКТУ	9
1.1. Фоторепортаж у царині сучасної зображальної журналістики.....	9
1.2. Інформативність, достовірність та документальність жанру фоторепортажу	12
1.3. Умови створення фоторепортажу	18
Висновки до Розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ФОТОРЕПОРТАЖУ У КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМ МЕШКАНЦІВ ПРИКОРДОННЯ ЯК ОПЕРАТИВНОГО, ПОДІЄВОГО ЖАНРУ	23
2.1. Авторська ідея та концепція інформаційного продукту	23
2.2. Специфіка фоторепортажів про проблеми мешканців прикордоння під час російсько-української війни	24
2.3 Унікальність та жанрова структура фоторепортажів із зони прикордоння	25
Висновки до Розділу 2.....	26
РОЗДІЛ 3. ПРОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ	27
3.1. Тема російсько-української війни в інформаційному просторі України .	27
3.2. Методи просування продукту	28
3.3. Канали поширення інформаційного продукту.....	30
Висновки до Розділу 3.....	34
ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	38
ДОДАТКИ.....	40

ЧАСТИНА I. ФОТОРЕПОРТАЖ ЯК САМОСТІЙНИЙ ЖАНР ЖУРНАЛІСТИКИ

Резюме проєкту.

Серед форм відображення сучасних реалій особливе місце посідає фоторепортаж. У художній фотографії головним, безперечно, є естетичний аспект. Фотожурналістика ж вирішує прагматичні завдання, надаючи читачеві (глядачеві) візуальну інформацію, художній аспект у цьому випадку може бути як супутній.

Терміном «фоторепортаж» позначається і один із жанрів фотожурналістики, і спосіб зйомки, і метод зйомки (щоправда, у цьому випадку йдеться про технічні моменти – зйомку без втручання в перебіг події).

Аспектно, цінності художньої творчості, зокрема, художньої фотографії, пов'язані з задоволенням естетичних потреб людини, поза цим вона втрачає сенс – художник мислить категоріями естетики, а це означає, що і у фотомистецтві естетичні цінності розглядаються як головна та постійна ознака.

Усвідомивши сутність репортажного способу зйомки як фактора, що зближує різні сфери творчості, зосередимо увагу на його проявах у фотожурналістиці, на тому, що «постачає» фотокореспондент на сторінки періодичних видань.

Як було зазначено, фотожурналіст прихильний до багатьох кадрових публікацій. Таке твердження безперечно, коли йдеться про жанр фоторепортажу, призначення якого відобразити події сучасного життя: фоторепортер «простежує» і одночасно «зображує» їх у низці знімків. Але фоторепортаж не єдина форма відображення в фотожурналістиці. Як магістральний у фотожурналістиці слід визначити репортажний спосіб зйомки, оскільки з нього «зростають» інші жанри у цій сфері творчої

діяльності, за винятком фотомонтажу, який можна уподібнити жанру фейлетону чи памфлету у журналістиці.

Але фотозамітка (фотофакт), фотокореспонденція, фотонарис та інші жанри, що практикуються у фотожурналістиці – плоди репортажного способу зйомки, що відрізняються типологічними ознаками та методиками здійснення. Така спорідненість за способом зйомки часом призводить до того, що ці жанри позначають на сторінках преси єдиним терміном – «фоторепортаж». Безумовно, для читача це не має принципового значення, проте в такий спосіб межі жанру, безсумнівно, розмиваються.

Зазначимо також, що сам репортажний метод зйомки, використовуваний фоторепортерами практично у всіх формах відображення дійсності, нерідко ототожнюють із поняттям «фотожурналістика». І тут, на нашу думку, немає теоретичної похибки.

Зйомка без режисури має сприйматися як закономірність у роботі фотокореспондента, оскільки читач чекає на сторінках преси результати саме такої зйомки.

Отже, даний проєкт «Сумщина в об'єктиві: Хроніки незламності» має на меті створення циклу фоторепортажів, які документують проблеми та виклики, з якими стикаються мешканці прикордонних районів України під час російсько-української війни, зокрема Сумщини. Завдання проєкту: висвітлити реалії життя людей, їхню стійкість, надію та боротьбу в умовах повномасштабної війни.

Цілі проєкту:

- зібрати та зафіксувати історії мешканців Сумщини через фотографії та інтерв'ю, що відображають їхні щоденні труднощі, переживання та надії;
- поширити інформацію про ситуацію в прикордонних районах через фоторепортажі, сприяючи розумінню та підтримці з боку широкої аудиторії;
- створити візуальний архів, який відобразить людські історії та досвід війни, зберігаючи пам'ять про цей складний період в історії України.

Методи реалізації: фотографування, інтерв'ю, створення фотожурналу.

ЧАСТИНА II. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТУ

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю документування реалій життя людей, які опинилися на передовій воєнного конфлікту. Прикордонні райони України стали епіцентром військових дій, що призвело до значних соціальних, економічних і психологічних змін у житті їх мешканців. В умовах війни, коли інформація про реальні проблеми та виклики часто спотворюється або ігнорується, важливо створити об'єктивний візуальний архів, який би відобразив справжні історії людей, їхні страждання, надії та прагнення до миру.

Фоторепортажі, як один із найбільш потужних засобів комунікації, здатні передати емоції та атмосферу, що оточує людей у цей складний час, і допомогти ширшій аудиторії зрозуміти їхні переживання.

Метою пропонованого дослідження є створення циклу фоторепортажів, які документують проблеми мешканців прикордонних районів України під час війни, а також підвищення обізнаності суспільства про їхні труднощі та потреби.

Завдання дослідження

- вивчити соціально-економічні умови життя мешканців прикордоння;
- провести інтерв'ю з місцевими жителями для збору особистих історій;
- зробити фотографії, які б відображали реалії повсякденного життя;
- проаналізувати отримані матеріали та підготувати фоторепортажі до публікації.

Об'єкт дослідження – життя мешканців прикордонних районів України, які постраждали від наслідків війни.

Предмет дослідження – проблеми, переживання та способи адаптації мешканців прикордонних районів України до нових умов життя.

У процесі реалізації проєкту застосовані різноманітні **методи дослідження**, зокрема, якісні методи збору даних, такі як інтерв'ю та спостереження, а також візуальні методи, включно з фотографуванням та аналізом візуальних матеріалів.

Отже, результати пропонованого дослідження мають на меті не лише документування реалій життя мешканців прикордоння, але й сприяння формуванню більш глибокого розуміння їхніх проблем у суспільстві, що, своєю чергою, може стати основою для подальшої підтримки та допомоги з боку державних і недержавних організацій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ МЕДІАПРОДУКТУ

1.1. Фоторепортаж у царині сучасної зображальної журналістики

Фоторепортаж – поняття неоднозначне. Цей термін не тільки включає жанр фотожурналістики, який шляхом фотографій інформує про якусь подію, але він також є способом репортажної зйомки.

Сучасні фотокореспонденти, які виявили прагнення піти від протокольного показу подій, призвели до підвищення змістовності публікацій. І зараз фоторепортаж займає одне з найважливіших місць у сучасних друкованих виданнях та в джерелах Інтернет-ресурсів.

Людина ХХІ століття активно працює з інформаційними веб-сторінками, і лише якісні, яскраві, грамотні фотографії можуть привернути увагу і змусити затриматися на деякий час на будь-якому новинному чи просто інформаційному сайті. Тому в сучасному світі складно уявити засоби масової інформації без використання фотоматеріалів. Завдяки репортажній зйомці, у читацької аудиторії є можливість побачити, уявити, відтворити хід тієї чи іншої події чи заходу.

Процес розвитку жанру репортажної фотографії полягає в збільшенні психологічного складника фотографій, у прагненні відобразити як дії, так і почуття. Фотограф, що працює в даному напрямку, намагається зобразити на знімку не тільки фізичний рух, динамічність, а й емоційний складник.

На думку М. А. Балаклицького, автора навчального посібника «Зображальна журналістика», «фоторепортаж – більш розгорнута комунікативна дія, спрямована комунікатором (фоторепортером, журналістом, органом ЗМІ) на глядача та читача з метою висвітлення багатоскладової події. Фоторепортажем позначається і ряд послідовних або, навпаки, хаотичних подій, об'єднаних однією темою» [1].

Репортаж може складатися як із серії фотографій, призначених одній події та об'єднаних однією тематичною лінією, так і з фотографій, що

відображають ключові моменти різних заходів. Вчений стверджує, що фоторепортаж – це не завжди серія знімків, що становить динамізм того, що відбувається. Фоторепортаж може скластися лише з одного кадру [1].

Інший дослідник М. Максимович, автор численних праць, присвячених фотожурналістиці, вважає, що окрему інформаційну фотографію не можна назвати фоторепортажем. Оскільки одноосібний знімок, зроблений репортажним способом навіть з текстом, що пояснює, не відобразить процес розвитку події, а познайомить глядача лише з окремим моментом події. Подібний матеріал автор відносить до фотонотатків. Вчений визначає фоторепортаж як «кілька фотографій, що відображають розвиток якоїсь події» [8].

Все сказане дозволяє зробити висновок, що сьогодні фоторепортаж – це набір знімків, пов'язаних однією тематичною лінією, які відбивають динамізм подій, що відбуваються. Фоторепортаж має бути побудований обдуманно, не складатися з випадкових фотографій та «чергового» тексту. Важливо пам'ятати про головний кадр образотворчого ряду, який підкреслює другорядність інших. Точніше тут згадати про кульмінаційний момент, але йому обов'язково має передувати розвиток сюжету.

Через репортажні знімки важливо показати виразно усі фрагменти події. Коли все грамотно виконано, читач завдяки «ефекту присутності», створюваного фотокореспондентом, виявляється учасником побаченого.

Сучасні дослідники виділяють оперативність відображення події, як одну з важливих жанроутворювальних ознак репортажної зйомки. Ця зйомка пов'язана з фактами реальної дійсності, тому вимагає від фотожурналіста швидкої реакції, чіткості рухів, високого професіоналізму. Але крім оперативності, є ще й інші ознаки жанру [14]:

- наочність, деталізація, документальність у зображенні;
- динамізм у знімку того, що відбувається;
- рівність між баченням автора та хронологічним дотриманням події;
- багатосерійний образотворчий ряд.

Спосіб побудови сучасного фоторепортажу схожий на побудову всіх інших видів інформаційних жанрів. Використовується принцип перевернутої піраміди, – прийом створення текстів новин у журналістиці, де пріоритетність інформації зменшується від початку тексту до його завершення. Дана схема містить відповіді на шість питань, без яких складно обійтися під час створення повного репортажу [10]:

1. Хто головний герой цієї новини?
2. Що саме сталося?
3. Коли це сталося?
4. Де це сталося?
5. Чому це сталося?
6. Як сталося, що це сталося?

Фоторепортери та журналісти показують за допомогою цього сам процес та розвиток події.

Варто зазначити, що раніше репортажні фотографії виконували супровідну функцію та служили ілюструванням журналістських текстів. У ХХІ столітті фоторепортаж придбав самостійне значення. Сьогодні фотографія нерідко виступає як незалежний журналістський матеріал, з мінімальним текстом до знімків.

На сьогоднішній день будь-яка фотозйомка, а тим більше репортажна, вимагає від фотографа не тільки гарної апаратури та швидкої реакції, а скоріше великого досвіду та розуміння важливості самої події. У роботі фотожурналісту необхідно постійно розвиватися, слід уникати звичайних кадрів. Під час репортажної зйомки необхідно прагнути створити незвичайні, цікаві та вражаючі знімки, які документально відбивають те, що відбувається.

ХХІ століття формує надзвичайно швидкий темп життя, на сучасну людину обрушується неймовірний потік інформації. Електронні та друковані ЗМІ мають враховувати цю ситуацію. З розвитком технологій також змінився і тип мислення людини.

Сьогодні переважає «кліповість» мислення. Особливостями «кліповості» є швидкість обробки даних, переважання візуального сприйняття, проблеми зі сприйняттям тривалої лінійної послідовності та однорідної інформації. Для утримання аудиторії на своїй сторінці необхідно наповнювати сайт чи друковане видання якісним змістом. Візуалізація новин виходить на передній план. При формуванні статті або стрічки новини й кожне ЗМІ намагається ілюструвати інформацію фотозображеннями. Роль фоторепортажу у сучасних електронних та друкованих ЗМІ надзвичайно зросла.

1.2. Інформативність, достовірність та документальність жанру фоторепортажу

Репортажна зйомка – подія, проілюстрована фотографіями, які не потребують супроводу тексту. Найчастіше фотографії можуть розповісти набагато більше, ніж написаний на кілька сторінок текст. Репортажна зйомка у сучасній фотографії перегукується з досить популярним виразом «краще один раз побачити, ніж сто разів почути», фоторепортер надає таку можливість суспільству [19].

Завдання фотографа, який працює у напрямку репортажної зйомки, продемонструвати те, що відбувається таким чином, щоб на фотографіях була присутня динаміка та емоційність. Створити якісний репортажний знімок – завдання, яке вимагає від фотографа великого досвіду та професіоналізму. Щоб отримати якісний знімок, фотограф повинен зробити велику кількість спроб, з яких тільки кілька кадрів будуть підходящими для розміщення на серйозних новинних, громадських, інформаційних Інтернет-порталах та на сторінках друкованих видань.

Відомий професіонал у галузі репортажної зйомки ХХ-ХХІ століття Анрі Картьє-Брессон стверджував, що сам факт, донесений суспільству нецікавий, фотографія повинна відображати думку автора до того що

відбувається, тільки в цьому випадку фотографія може викликати емоції та затриматись у пам'яті [8].

Сучасна репортажна зйомка включає жанри різних напрямів. Такі, як: пейзаж, портрет, «жанрову» зйомку та зйомку масових заходів. Прикладів робіт фоторепортерів значне число на сторінках газет, журналів, в Інтернеті. Фотографії даного напрямку створюються за будь-якого несподіваного, передбачуваного або очікуваного випадку, як політичного чи культурного, так і іншого, відзначаючи що відбувається, або що вже сталося і які залишили по собі якісь наслідки. Засідання, переговори важливих осіб, семінари, персональні та колективні інтерв'ю, виступи з трибуни або сцени, спортивні змагання та багато іншого – все це стосується репортажної зйомки

Наприкінці ХХ на початку ХХІ століття виділяють кілька видів репортажної фотографії, які мають різні підходи до зображення об'єктів фотографування.

Хронікальний репортаж або «фотографія факту», включає в себе знімки негромадських подій, які представляють інтерес тільки для автора зйомки та для того, кого він знімав. У кадрі, часто, непродумана випадкова інформація, яка не представляє особливого інтересу. Розташування об'єктів на фото випадкове, кадр і його межі вільні і нічим не визначені, малюнок відкрито триває на всі боки. З чого висновок: фотограф зробив знімок заради одного об'єкта, що цікавить його. Не кожен глядач зрозуміє, чому така фотографія зроблена саме так і саме у цей момент. Це знімок для себе [18].

У сучасній репортажній зйомці хронікальні кадри цікаві тим, що згодом вони стають частиною історії та виявляються цікавими, але не в образотворчому розумінні, а як документ минулого часу.

Сьюзен Зонтаг, американська письменниця, зауважила, що ці фотографії незаперечні та часом єдині докази того, що ця людина існує або існувала в цьому світі [9].

У сучасному світі фотографія у певному сенсі виконує функцію пам'яті. Якщо подія не була знята, то можна сказати, що її просто не було.

Ще один вид – інформаційна фотографія. Вона спрямована саме на стороннього глядача, головна складова цієї фотографії – інформація, яку вона несе у візуальному плані.

Фотограф робить фотографії того, що його особисто не стосується, але здається цікавим.

Інформаційна фотографія – це значна кількість знімків, які створюються фотоаматорами та професіоналами невисокого рівня для газет та журналів. Така фотографія називається інформаційною, тому що основний її зміст – це зорова інформація на фотопапері, у вигляді певного зображення інформаційного фрагменту. Інформаційний вид зйомки включає в себе максимальну однозначність та відсутність незначних моментів [9].

Фотографічні засоби виразності та художності не особливо використовуються для передачі інформації. Єдине завдання фотографа полягає у зображенні того, що відбувається.

Наступний вид – подієва фотографія. Вона є свідченням певної значної події. Чим унікальніша подія, тим ціннішим вважатиметься знімок.

Основні цінності подієвої репортажної фотографії полягають у незалежному, неупередженому доказі, документальності, природності та насиченості серії фотографій.

Оцінка автора, який створює такі знімки, не потрібна. Завдання фотографа – надати максимально відображаючу візуальну інформацію про подію. Тобто просту, чисту фотографію, часто без образотворчих мистецьких прийомів.

Для зйомки репортажу фотографу необхідно навчитися «бачити» та миттєво реагувати. У доповненні до цього, автору треба вміти розбиратися, розуміти і якоюсь мірою володіти нестандартною ситуацією, а іноді навіть передбачати те, що має статися. Без винятку, сучасний професійний фотограф, так чи інакше, виявляє своє авторство, де яскраві документальні кадри події доповнюються знімками учасників події, реакцією глядачів, виразними моментами та символічними деталями [10].

Завдяки тому, що у XXI столітті зростає виробництво цифрових фотокамер, фоторепортери мають більшу можливість робити якісніші кадри в частки секунди і можуть виявити свою майстерність – сфотографувати справді унікальні події, домігшись грамотної побудови та виразності кадру. Але варто не забувати, що подієва фотографія є документальною і має бути тактовною, мати почуття міри.

Зазвичай подієва зйомка робиться за певним завданням друкованого чи електронного видання. Фотографи, щоб виконати поставлене завдання відвідують інші міста та країни. У таких випадках треба ретельно готуватися: розбиратися в відвідуваній місцевості та її умовах, знати, яка техніка може знадобитися, дізнатися максимальну інформацію про подію, на якій проходитиме сама робота, представляти її головні особливості та можливі несподівані нюанси [5].

Ще один вид – ситуаційна фотографія. Вона включає в себе будь-яку ситуацію та прихований глибокий образотворчий підтекст.

У сучасному світі значні, актуальні події трапляються досить рідко. Велика кількість репортажних знімків, які ми зустрічаємо у масових друкованих виданнях, на Інтернет-ресурсах, на виставках, не включають повну подієву спрямованість, так як раніше було сказано: подієвий знімок – це цікаве документальне зображення. Тому є місце бути ситуаційної фотографії, де відбитий факт не має особливої значущості, але включає в себе інформацію про положення, обстановку та сукупність обставин. Своєрідні миттєві кадри події на якийсь час.

Ситуаційна фотографія вважається насамперед аналітичною. Це не демонстрація і не фіксування того, що відбувається, це розкриття його сенсу, що іноді містить поетичні або філософські роздуми про життя.

Наступний вид – фотографія моменту. Це знімок, зроблений в одну мить, у короткий час, коли відбувається щось дійсно інтригуюче та цікаве. У такому разі фотограф працює на інтуїції, тому що йому невідомо як складеться зйомка, все залежить від великої кількості непередбачених

причин. Головна умова в репортажній зйомці моменту полягає у природності поведінки героїв на фотознімку, тобто має бути справжня ситуація та справжні люди. Як такої події може і не бути, фотографа цікавить насамперед сама ситуація, і те, як вона виглядає в певний проміжок часу. З цього виходить, що основну важливість у цьому напрямі несе унікальність моменту, а не того, що відбувається [18].

Сьогодні існує два способи зйомки моменту. Перший спосіб включає швидку реакцію фотографа, який миттєво може дістати камеру і зробити вражаючий знімок. Другий спосіб сильно відрізняється і вважається складнішим. Включає він у себе тривале спостереження в очікуванні потрібного моменту, вміння залишатися непомітним, здатність передбачати ситуацію, передбачити її зміст, а так само, як і в першому способі, тут теж потрібна миттєва реакція, щоб вчасно відобразити момент.

Одним із важливих видів для репортажу є фотографія деталей. Це наявність якогось змістового елемента, який відіграє важливішу роль, ніж основний об'єкт. Фоторепортаж позбавлений знімків окремих деталей, виглядає недостатньо повним. У будь-якій події, у будь-якій проблемі та ситуації, яка стає місцем репортажної зйомки, є велика кількість невеликих, але досить змістовних деталей, якими можна доповнити загальний план.

Наступним видом є образотворча фотографія. У цьому напрямі основну увагу і сенс фотограф приділяє організації зображення. У кадрі може бути і грандіозна подія, і унікальний момент, і виразна деталь, але головна цінність його не в інформації, яку він несе, а в самому зображенні, у тому, як воно побудовано, і що воно виражає. В образотворчій фотографії автор зйомки не обмежується виразними рухами та поєднаннями в знімку, він буде взаємозв'язок рухів і поєднань із фігурами, деталями та формами, створюючи єдине ціле.

Існує така форма, як композиційна фотографія. Це кадр, що складається з образотворчих прийомів, які реалізують художню ідею.

Завдання автора зобразити у кадрі єдине та гармонійне ціле із співвідношенням та розташуванням частин.

Об'єднувальний зв'язок та взаємодія між окремими елементами визначають зміст побудованої композиції.

Композиційний репортажний знімок – це знімок, у якому працює грамотно збудована, виразна та змістовна композиція. Найчастіше у такій фотографії відсутній сюжет та інтерес подієвого плану, освітлення та креативний потенціал знімка не має особливого значення. Але насправді одне зовсім не заважає іншому. Також композиційну фотографію можна назвати фотокартиною: межі кадру суворо закріплені, жодна з образотворчих деталей (тональностей, акцентів, шарів, ліній, форм та іншого) не можна змінити, не зруйнувавши цілісності [10].

Останній вид фоторепортажу – фотонарис. Зазвичай його називають просто фоторепортажем або розгорнутим репортажем, який представляє собою розповідь у фотознімках. Фотонарис присвячений якійсь одній події, явищу, проблеми.

У даному виді зйомки послідовність фотографій суворо визначено: початок, розвиток дії, кульмінація, розв'язка, кінець. Розташовувати знімки під час реального часу необов'язково, важливо, щоб порядок мав логіку сюжету та кадри поєднувалися між собою, оскільки поєднання чи зв'язок визначає зміст загального сюжету. Отриману осмислену послідовність фотографії неможливо змінити без шкоди для загального змісту.

Фотонарис не підвладний жодній зміні, тому що знімки з'єднані не лише певним змістом, а й мають образотворчий зв'язок. Поєднання двох і більше знімків – це, по суті, монтаж як головний засіб виразності мови кіно.

Останнім часом у фотожурналістиці спостерігається змішання жанрів. У зв'язку з цим часом виникають складності у визначенні того, який вигляд має матеріал. Слід зазначити, що, незважаючи на різницю між цими видами в теорії, на практиці різниця не завжди помітна. Оскільки фотографія сама по собі – вид мистецтва, а як відомо, об'єктивно оцінити та проаналізувати

якусь її галузь дуже складно. Це пов'язано з тим, що всі, починаючи з відомих критиків і закінчуючи простими обивателями та глядачами, сприймають будь-яке творіння через призму власного ставлення, досвіду, фокусування на різних деталях та багато іншого. Залежно від ситуації, фотографії у ЗМІ можуть, як доповнювати текст матеріалу та виступати лише фактичним підтвердженням написаного, так і виступати основним елементом матеріалу, укладаючи у своєму підтексті повніший і розгорнутий зміст, ніж сам текст.

1.3. Умови створення фоторепортажу

Фотографічній мові не потрібно слів, вона універсальна. Якщо репортажні знімки виконані професійно, то сенс події, переданої шляхом зображення, зрозумілий глядачеві незалежно від його національності та країни проживання. Можна розглядати кадри, зроблені на іншому континенті, не знаючи мови та не розуміючи написаного, тим не менш, дивлячись на фотографії репортажу можна вловити сенс, який вклав у неї фотограф.

Мова фотографії вважається досить емоційною. Він може передавати настрої та почуття. Фотознімки здатні викликати у глядача асоціації, уявлення про ситуацію та, певною мірою, співпереживання. Крім емоцій, фотографічна мова виразна.

Найкращі репортажні знімки є не лише образотворчим протоколом і показують життя без прикрас, але так само створюють власний художній образ, який надалі може жити абсолютно самостійно.

Якщо подія чи тема самі по собі фотогенічні та фотограф, працюючий у напрямку репортажної зйомки, думає, коли робить кадри і знає, що він хоче сказати своїми знімками, то фоторепортаж стає самодостатнім твором. Але також необхідно, щоб редактор друкованого видання, адміністратор веб-сайту чи організатор виставки вибирав і ставив фотографії відповідно до

логіки події, а поліграфія була якісною. За цих необхідних умов фоторепортаж може відбутися як художня розповідь.

У кожній мові є свої слова, фрази та пропозиції. Для фотографа, який знімає репортаж, образотворчий матеріал – люди та жива реальність, яку він бачить через видошукач, і може перенести її на фотографію за допомогою форм, ліній, світлотіні, кольору та інших художніх прийомів. Фоторепортер повинен уміти передбачати події та володіти ситуацією. Ракурс, точка зйомки, план, композиційне та колірне рішення – все це необхідно побачити за секунду до події. У цьому полягає мистецтво фотографа, який працює в жанрі фоторепортажу, – відчувати простір і прогнозувати ситуацію. Анрі Картьє-Брессон говорив: «...факт сам собою нецікавий. Цікава точка зору, з якої автор до нього підходить» [19].

Згідно з правилами репортажної зйомки, будь-яка розповідь має починатися з експозиції, тобто з чіткого опису місця події. З перших кадрів глядач має зрозуміти, про яку подію та місце її проходження йдеться.

Структурно фоторепортаж повинен включати загальний, середній, крупний та детальний план, щоб глядачеві було цікаво дивитися серію фотознімків, спостерігати за розвитком подій. Фоторепортаж що складається з одних середніх планів, вважається стомливим і невиразним. На загальних планах, де видно ситуацію взагалі, бажано вказати відомі символічні об'єкти чи місця дії: пам'ятки, будівлі із зазначенням адреси, характерні силуети. Крім того, можна урізноманітнити репортаж стилістичним чином, включивши до нього: пейзаж – як загальний план, жанровий знімок – як середній портрет та як крупний план. Репортажний матеріал має включати головний знімок – найбільш узагальнений і виразний кадр символ, суть того, що відбувається. Фоторепортеру необхідно бути уважним та спостережливим, вміти помічати те, на що не звертають уваги чи не бачать безпосередні учасники подій, захоплені ситуацією чи емоціями від того, що відбувається [8].

Роблячи середні плани, потрібно шукати виразні, емоційні моменти взаємодії героїв. Навіть якщо герої прямо не спілкуються або взагалі відвернулися один від одного – це також є елементом зв'язку. Найчастіше фоторепортери знімають реакцію людей на навколишній простір. Важливо цікаво подавати цю реакцію.

Упродовж багатьох років теоретики та практики журналістської фотографії сперечаються: чи дозволено фотографу-документалісту втручатися в реальне життя, чи можна знімати репортаж, використовуючи постановку, і чи правильно називати постановочні фотографії репортажем?

Сьогодні кожен фоторепортер вирішує сам, чи можна вторгтися в те, що відбувається, і якою мірою. І де той кордон, за яким просте спілкування з людьми в кадрі переростає в зумовленість та режисуру [3].

Знімаючи фоторепортаж, слід не забувати іноді чергувати горизонтальні та вертикальні знімки, різноманітність форматів допоможе краще скомпонувати блок із фото.

Іноді є необхідність у простому дублюванні сюжетів. Знімаючи загальний план, краще відновити те саме, але найбільш основне. Те саме, можна повторити і з точкою зйомки, якщо є така можливість. У процесі зйомки трапляється, що складно оцінити, який із планів більш виграшний, але, переглядаючи відзнятий матеріал у спокійній обстановці, простіше вибрати з кількох схожих знімків найкращий [8].

Сучасні газетні фоторепортери, знімаючи портрет, неодмінно роблять дублі з поворотом голови персонажа в один та інший бік, анфас і так далі. При підборі знімків на сайт в Інтернеті чи сторінку друкованого видання фотографу чи дизайнеру простіше організувати грамотний фоторяд, використовуючи майже однакові фотографії, але з різними поворотами та напрямком погляду персонажа.

Для фоторепортажу як серії обов'язково потрібні якісь сюжети, що заповнюють, або фотографії-зв'язки, які можна замінювати.

Зрозуміло, мова не про ключовий, головний знімок або момент, який тримає весь матеріал, іноді заміна другорядних репортажних сюжетів може покращити фоторозповідь загалом, змінити настрій репортажу, його тональність, надати йому завершеності. Газетні та журнальні фотографії можуть відрізнитися за характером. У газетних виданнях, як правило, присутній помітний, що легко сприймається, яскравий кадр із простою композицією, який може привернути увагу читача до матеріалу. Журнали зазвичай читають не поспішаючи, уважно розглядають зображення. Тому таке друковане видання може містити більше дрібних деталей, повітря та однотонних колірних просторів, в яких можна добре помістити заголовок або невеликі висновки з тексту [1].

Якщо говорити про репортаж як про нарис чи серію, то тут треба розглянути усі можливі варіанти. Будь-яку людину – актора, музиканта, танцюриста, спортсмена, політика – цікаво побачити ще й поза її діяльності, у повсякденному житті. Тому герой нарису не повинен виступати лише у своїй ролі. Іноді фотографу треба побути якийсь час зі своїми героями в їхньому середовищі, спостерігати і, певною мірою, вивчити. Звикаючи до постійної присутності фоторепортера, люди не звертають увагу ні на фотокамеру, ні на фотографа. У той час, коли головний герой продовжує жити своїм життям – можна створити шедеври.

Фоторепортаж занурює аудиторію у атмосферу події. Навіть якщо глядачі не були присутні в тому місці, де працював фоторепортер, у них, переглянувши знімки, виникає відчуття, ніби вони там побували.

Фоторепортаж не може створюватися без роботи уяви та фантазії, тому перед очима фотографа відкриті простори для творчості [6].

Незалежно від того, над яким репортажем працює фотограф, йому потрібно розчинятися в обстановці, яку він знімає, довіритися інтуїції, щоб опинитися в потрібному місці та в потрібний час, щоб відобразити унікальний, яскравий момент.

Крім спостережливості, фоторепортер повинен оцінювати умови для зйомки: де знаходиться джерело світла, який ступінь освітленості, відбиття світла від поверхонь. Умови для зйомки не завжди бувають сприятливими, тому необхідно чіплятися за існуючі джерела світла і включати уяву.

Фотограф, який знімає репортаж, вигадує власний сюжет всьому, що відбувається, він наділяє свій матеріал змістом і завжди є активним учасником процесу, який створює та зберігає реальність.

Висновки до Розділу 1

Фоторепортаж є важливим жанром сучасної зображальної журналістики, що дозволяє ефективно передавати емоції та динаміку подій через візуальні образи. Він не лише інформує про події, але й створює художній образ, здатний викликати глядацькі асоціації та співпереживання.

Сучасний фоторепортер повинен володіти високим професіоналізмом, швидкою реакцією та вмінням бачити важливі моменти, що підкреслюють суть події.

Успішний фоторепортаж вимагає ретельної підготовки, уваги до деталей і вміння працювати в умовах, що змінюються, щоб донести до аудиторії атмосферу та емоції моменту.

Отже, фоторепортаж стає не лише документальним свідченням, а й мистецьким твором, що здатен впливати на суспільну свідомість.

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ФОТОРЕПОРТАЖУ ЯК ОПЕРАТИВНОГО, ПОДІЄВОГО ЖАНРУ

2.1. Авторська ідея та концепція інформаційного продукту

Авторська ідея інформаційного продукту «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності» полягає у створенні фотожурналу, який стане візуальним свідченням життя мешканців прикордоння Сумської області в умовах російсько-української війни. Даний проєкт має на меті не лише документувати реалії сьогодення, але й підкреслити стійкість, мужність та незламність людей, які живуть у зоні конфлікту.

Фотожурнал містить серії фотознімків, що відображають щоденне життя, труднощі, з якими стикаються мешканці, а також їхнє прагнення до миру та відновлення. Кожен розділ журналу присвячений окремим аспектам життя в умовах війни – від побутових проблем до соціальної активності та волонтерства, від культурних ініціатив до історій особистої мужності (Додаток А).

Концепція передбачає використання репортажної фотографії, яка зможе передати емоції та атмосферу подій, а також інтерв'ю з місцевими жителями, які розкажуть свої історії. Отже, фотожурнал стане не лише інформаційним, але й емоційним продуктом, що закликає до співпереживання та підтримки.

Важливим складником є також інтеграція матеріалів у соціальні мережі та онлайн-платформи, що дозволить залучити широку аудиторію та підвищити обізнаність про ситуацію в Сумській області. «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності» стане не лише свідком, а й голосом людей, які незважаючи на всі труднощі, продовжують жити, боротися та сподіватися на краще майбутнє.

2.2. Специфіка фоторепортажів про проблеми мешканців прикордоння під час російсько-української війни

Специфіка фоторепортажів про проблеми мешканців прикордоння під час російсько-української війни полягає у глибокій та чуттєвій передачі реалій життя людей, які опинилися в умовах постійного стресу, небезпеки та невизначеності. Такі репортажі акцентують увагу на людських переживаннях, емоціях та щоденних викликах, з якими стикаються мешканці, відображаючи їхню стійкість, мужність та надію на краще майбутнє. Це дозволяє не лише інформувати, але й створювати емоційний зв'язок між глядачем і героями фотографій.

Фоторепортажі вимагають чіткої документальності та правдивості, адже вони мають на меті відобразити реальні умови життя, які часто є жорстокими та складними. Фотожурнал включає зображення зруйнованих будівель, пустих вулиць, відсутності дітей у громадах, а також візуальні свідчення наслідків військових дій, такі як обстріли чи руйнування інфраструктури (Додаток Б).

Важливим складником є контекстуалізація проблем, що виникають унаслідок війни. Наприклад, в розділі «Місце без дітей і без зв'язку: як живуть люди в Великій Писарівці» показано, як відсутність зв'язку та безпеки впливають на повсякденне життя, соціальну активність та психоемоційний стан мешканців (Додаток Б).

Окрім цього, фоторепортажі підкреслюють ініціативи та дії місцевих жителів, такі як створення «Музею війни» (Додаток Б), що демонструє не лише переживання, а й прагнення зберегти пам'ять про події та донести їх до майбутніх поколінь. Це свідчить про незламність духу людей, які, незважаючи на труднощі, намагаються зберегти свою ідентичність та культуру.

Отже, специфіка фоторепортажів про проблеми мешканців прикордоння під час війни полягає у комплексному підході до висвітлення

теми, що поєднує документальність, емоційність та соціальну відповідальність, створюючи глибокий та зворушливий наратив про життя в умовах конфлікту.

2.3 Унікальність та жанрова структура фоторепортажів із зони прикордоння

Унікальність та жанрова структура фоторепортажів із зони прикордоння, зокрема в контексті фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності», полягає в їхній здатності поєднувати документальність, емоційність та соціальну відповідальність. Цей жанр вимагає не лише технічної майстерності у фотографії, але й глибокого розуміння соціальних, культурних та політичних контекстів, що впливають на життя людей у зоні конфлікту.

Фоторепортажі, які документують життя мешканців прикордонних територій, мають особливу жанрову структуру, що включає кілька ключових елементів:

– візуальна наративність. Кожен фоторепортаж створює певний наратив, використовуючи серію зображень, які разом формують цілісну історію. Вони показують повсякденне життя, побутові труднощі, соціальну активність та особисті історії, що підкреслюють стійкість людей у складних умовах;

– соціально-критичний аспект. Фоторепортажі не лише фіксують реалії війни, але й підкреслюють соціальні проблеми, з якими стикаються мешканці, такі як відсутність інфраструктури, проблеми з доступом до медичних послуг, еміграція молоді, та інші виклики, що виникають внаслідок конфлікту.

Унікальність фоторепортажів «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності» також полягає в їхній здатності передавати емоційний заряд. Вони мають на меті не лише інформувати, але й викликати співпереживання

та підтримку з боку аудиторії. Завдяки використанню репортажної фотографії, яка фіксує миті відчаю, надії, спільноти та боротьби, фоторепортажі стають потужним інструментом для висвітлення людських історій у контексті війни.

Отже, жанрова структура фоторепортажів із зони прикордоння є складною і багатогранною, поєднуючи візуальні та текстові елементи, що створюють глибокий, емоційний та соціально значущий наратив про життя людей у складних умовах війни. Цей підхід дозволяє не лише документувати реальність, але й формувати суспільну свідомість, закликаючи до дій та підтримки тих, хто переживає ці виклики.

Висновки до Розділу 2

Створення фоторепортажів із зони прикордоння, зокрема в рамках фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності», підкреслюють їхню важливість як документального та емоційного інструменту, здатного відобразити реальність життя людей у умовах війни. Цей жанр, поєднуючи візуальні та текстові елементи, створює глибокий наратив, який не лише інформує, але й викликає співпереживання та підтримку з боку аудиторії.

Специфіка фоторепортажів полягає у їхній здатності передавати емоційний заряд та соціально-критичний контекст, що дозволяє висвітлювати проблеми, з якими стикаються мешканці прикордонних територій. Завдяки документальності та правдивості, фоторепортажі формують суспільну свідомість, акцентуючи увагу на стійкості та мужності людей у складних умовах.

Отже, «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності» стає важливим голосом, що закликає до дій та підтримки тих, хто переживає виклики війни, зберігаючи пам'ять про їхні історії та досвід. Цей підхід не лише документує реальність, але й сприяє формуванню активної громадянської позиції та підтримки місцевих ініціатив у часи кризи.

РОЗДІЛ 3. ПРОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ

3.1. Тема російсько-української війни в інформаційному просторі України

Тема російсько-української війни займає центральне місце в інформаційному просторі України, формуючи як національну свідомість, так і міжнародне сприйняття конфлікту. Війна, що розпочалася ще у 2014 році з анексії Криму та продовжилася нападом росії на усю територію України у 2022 році, стала каталізатором для численних інформаційних кампаній, які спрямовані на інформування суспільства, протидію дезінформації та формування позитивного іміджу України на міжнародній арені.

Одним із найважливіших аспектів інформаційного простору є роль медіа у висвітленні подій війни. Українські ЗМІ, зокрема, активно висвітлюють не лише бойові дії, а й гуманітарні аспекти конфлікту.

Крім того, інформаційний простір України активно реагує на дезінформацію, що поширюється з боку росії. Протягом війни російські медіа використовували різноманітні тактики для дискредитації України, зокрема, шляхом маніпуляції фактами та створення фальшивих новин. Для протидії цим загрозам в Україні були створені спеціалізовані платформи, такі як StopFake, які займаються перевіркою фактів та спростуванням неправдивих інформаційних повідомлень. Ця ініціатива не лише підвищує медіаграмотність населення, а й формує активну позицію громадськості щодо споживання інформації.

Соціальні мережі також стали важливим інструментом у висвітленні війни. Платформи, такі як Facebook та Twitter, використовуються не лише для поширення новин, а й для мобілізації суспільства. Наприклад, кампанії на підтримку українських військових, збору коштів для волонтерських ініціатив, а також акції на захист прав людини отримали широкий розголос через соціальні мережі. Ці платформи стали місцем, де громадяни можуть

обмінюватися інформацією, висловлювати свої думки та переживання, що сприяє формуванню спільноти, об'єднаної спільною метою.

Не менш важливим є і культурний аспект інформаційного простору. Війна вплинула на розвиток українського кінематографа, літератури та мистецтва. Фільми, такі як «Кіборги: Герої не вмирають» та «Захар Беркут», а також літературні твори, що описують досвід війни, допомагають формувати суспільну свідомість і привертати увагу до проблем, з якими стикаються військові та їхні родини. Ці культурні продукти не лише документують події, а й сприяють розумінню глибини переживань людей, які стали свідками війни.

Отже, тема російсько-української війни в інформаційному просторі України є багатогранною та складною. Вона охоплює медіа, соціальні мережі, культурні ініціативи та громадські кампанії, що разом формують національну свідомість і сприяють протидії дезінформації. В умовах сучасного конфлікту важливо не лише документувати події, але й активно залучати суспільство до процесу обговорення та осмислення викликів, з якими стикається країна. Це дозволяє Україні не лише зберегти свою ідентичність, а й зміцнити позиції на міжнародній арені, формуючи позитивний імідж серед світової спільноти.

3.2. Методи просування продукту

Методи просування інформаційного продукту фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності» в Інтернеті є надзвичайно важливими для залучення широкої аудиторії та підвищення обізнаності про проблеми мешканців прикордонної Сумської області під час російсько-української війни. У сучасному цифровому середовищі існує безліч стратегій, які можуть бути ефективно використані для просування такого проєкту:

1. Важливим методом є створення контент-маркетингу, що включає регулярне публікування статей, блогів та соціальних медіа-постів, які

висвітлюють теми, пов'язані з життям мешканців Сумщини під час війни. Такий контент не лише привертає увагу, але й створює цінність для читачів, що може спонукати їх до подальшого поширення інформації про фотожурнал.

2. Активне використання соціальних мереж є критично важливим для просування фотожурналу. Такі платформи, як: Facebook, Instagram, Twitter та TikTok надають можливість взаємодії з широкою аудиторією. Створення візуально привабливих постів, які демонструють фотознімки з журналу, а також використання хештегів, пов'язаних з темою війни, може залучити нових підписників та читачів. Важливо також взаємодіяти з користувачами, відповідаючи на коментарі та запитання, що сприяє формуванню активної спільноти навколо проекту.

3. Співпраця з блогерами та впливовими особами, які працюють у сфері соціальних питань, культури або медіа. Запрошення їх до участі в обговореннях, інтерв'ю або навіть до створення спільних проєктів може значно підвищити видимість фотожурналу. Впливові особи можуть допомогти донести інформацію до своїх підписників, що, своєю чергою, розширить аудиторію та підвищить інтерес до продукту.

4. Оптимізація контенту для пошукових систем (SEO). Це передбачає використання ключових слів і фраз, які можуть шукати потенційні читачі, у заголовках, описах та текстах статей. Створення якісного контенту, що відповідає запитам користувачів, може підвищити рейтинг сайту у пошукових системах, що призведе до збільшення органічного трафіку.

5. Використання електронних розсилок. Створення списку підписників, які зацікавлені в темі фотожурналу, дозволяє регулярно інформувати їх про нові випуски, статті та події. Регулярні розсилки можуть включати ексклюзивний контент, що заохочує підписників залишатися на зв'язку.

6. Організація онлайн-заходів, таких як вебінари, живі трансляції чи панельні дискусії, що стосуються тематики фотожурналу. Запрошення експертів, волонтерів або місцевих жителів, які можуть поділитися своїм

досвідом і думками, створює можливість для глибшого обговорення проблем, з якими стикаються мешканці прикордонної Сумської області. Це також може залучити нову аудиторію та сприяти активному обговоренню.

Отже, ефективне просування фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності» в Інтернеті вимагає комплексного підходу, що включає контент-маркетинг, активну присутність у соціальних мережах, співпрацю з впливовими особами, оптимізацію для пошукових систем, електронні розсилки та організацію онлайн-заходів. Використання цих методів допоможе не лише підвищити видимість проекту, а й залучити широку аудиторію до важливих тем, що стосуються життя людей в умовах війни.

3.3. Канали поширення інформаційного продукту

Для просування фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності» пропонуємо створити маркетингову комунікаційну стратегію у вигляді відеоконтенту для соціальних мереж TikTok та Instagram.

Відеоконтент – це відмінний спосіб привернення уваги аудиторії у соціальних мережах. Відео зазвичай отримують більше уваги і взаємодії в порівнянні з текстовим чи графічним контентом. Відтак, воно є потужним інструментом для просування бренду чи продукту.

Існує багато способів застосування відеоконтенту у соціальних мережах, наприклад:

- рекламні відео – можливо створити короткі рекламні відео для реклами свого продукту або послуги;
- презентації продукту – відео може бути використано для демонстрації функцій або переваг продукту;
- відео-рецензії – можливо створити відео, в якому розповідається про враження від використання продукту або послуги;
- опитування та анкетування – відео може бути використано для проведення опитувань або анкетування серед аудиторії;

- зауваження та поради – можливо поділитися корисними порадами чи зауваженнями у відеоформаті;

- відеоблоги – відео може бути використано для створення відеоблогів, де компанія буде ділитися своїм досвідом та знаннями.

Відеоконтент є одним з найбільш ефективних засобів маркетингу в сучасному світі. Відтворення відео на різних платформах, таких як YouTube, Facebook, Instagram, дозволяє компаніям привернути увагу своєї цільової аудиторії, розповісти про свої товари або послуги, підвищити свій бренд, побудувати співробітництво зі споживачами та збільшити продажі.

Відеоконтент має великий потенціал для залучення уваги через свій візуальний і аудіотактильний характер, а також може створити емоційне підключення до бренду. Плюс, відео може бути використане для різних цілей, від навчання та демонстрації продуктів до проведення рекламних кампаній або розваг.

Основні переваги відеоконтенту у маркетингу:

- залучення уваги. Відео привертає більше уваги, ніж текстовий або графічний контент;

- ємність інформації. За короткий проміжок часу відео може передати багато корисної інформації;

- емоційне зв'язок. Відео може викликати емоції в аудиторії і взаємодіяти з нею на емоційному рівні;

- покращення SEO. Відеоконтент сприяє підвищенню рейтингу сторінки у пошукових системах;

- розширення аудиторії. Відео можна легко поширити в соціальних мережах та отримати велику кількість переглядів.

У табл. 3.1 складемо контент-план в TikTok для просування фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності».

Таблиця 3.1

Контент-план в TikTok для просування фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності»

Дата	Тип контенту	Опис	Хештеги	Цільова аудиторія
01.01.2025	Презентаційне відео	Коротке відео про фотожурнал, його мету та концепцію.	#Сумщина #ХронікиНезламності	Загальна аудиторія
05.01.2025	Інтерв'ю з волонтером	Інтерв'ю з місцевим волонтером, який допомагає жителям.	#Волонтерство #Сумщина	Молодь, активісти
10.01.2025	Репортаж з місця подій	Відео з повсякденного життя в Сумщині під час війни.	#ЖиттяНаСумщині #Суми	Загальна аудиторія
15.01.2025	Історії особистої мужності	Короткі історії місцевих жителів про їхні труднощі та мужність.	#Мужність #Сумщина	Загальна аудиторія
20.01.2025	Челлендж/Тренд	Участь у популярному челленджі з власними відео, що ілюструють стійкість мешканців.	#Челлендж #Сумщина	Молодь, активісти
25.01.2025	Освітній контент	Відео про історію Сумщини, культурні особливості та традиції.	#Культура #Сумщина	Загальна аудиторія
30.01.2025	Відео з фотознімками	Слайд-шоу з фотознімками, які будуть у фотожурналі, з музичним супроводом.	#Фотографія #Сумщина	Загальна аудиторія
05.02.2025	Заходи та акції	Аносування майбутніх подій, пов'язаних з фотожурналом.	#Події #Сумщина	Загальна аудиторія
10.02.2025	Відгуки читачів	Відео з відгуками людей, які вже прочитали фотожурнал.	#Відгуки #Сумщина	Загальна аудиторія

Контент-план для TikTok є важливим інструментом для просування фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності». Він передбачає різноманітні формати контенту, які дозволять залучити широку аудиторію та

підвищити обізнаність про життя мешканців Сумщини під час війни. Включення інтерв'ю, репортажів, освітніх матеріалів та участь у популярних трендах допоможе створити емоційний зв'язок з глядачами, спонукати їх до співпереживання та підтримки. Завдяки активному використанню хештегів та взаємодії з користувачами платформи, фотожурнал зможе досягти значного охоплення та привернути увагу до важливих тем, які він висвітлює. Отже, TikTok стане ефективним майданчиком для донесення історій стійкості та мужності людей Сумщини.

У табл. 3.2 складемо контент-план в Instagram для просування фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності».

Таблиця 3.2

Контент-план в Instagram для просування фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності»

Дата	Тип контенту	Опис	Хештеги	Цільова аудиторія
01.01.2025	Пост-презентація	Оголошення про запуск фотожурналу з коротким описом концепції.	#Сумщина #ХронікиНезламності	Загальна аудиторія
05.01.2025	Фото з інтерв'ю	Публікація фото з волонтером з коротким текстом про його роботу.	#Волонтерство #Сумщина	Молодь, активісти
10.01.2025	Репортажний пост	Серія фото з повсякденного життя в Сумщині з підписом, що розкриває емоції моменту.	#ЖиттяНаСумщині #Суми	Загальна аудиторія
15.01.2025	Історії в Instagram	Короткі відео-історії місцевих жителів про їхні переживання та мужність.	#Мужність #Сумщина	Загальна аудиторія
20.01.2025	Челлендж	Запуск власного челленджу, пов'язаного з темою стійкості, з закликком до участі.	#Челлендж #Сумщина	Молодь, активісти
25.01.2025	Освітній пост	Інфографіка про культурні особливості Сумщини, що підкреслює її багатство.	#Культура #Сумщина	Загальна аудиторія

Продовження табл. 3.2

Дата	Тип контенту	Опис	Хештеги	Цільова аудиторія
30.01.2025	Фото з фотознімками	Публікація слайд-шоу з найкращими знімками з фотожурналу з емоційним текстом.	#Фотографія #Сумщина	Загальна аудиторія
05.02.2025	Анонс подій	Інфографіка або пост з анонсом майбутніх заходів, пов'язаних з фотожурналом.	#Події #Сумщина	Загальна аудиторія
10.02.2025	Відгуки читачів	Пост з відгуками людей, які прочитали фотожурнал, з їхніми фото.	#Відгуки #Сумщина	Загальна аудиторія

Контент-план для Instagram включатиме різноманітні формати контенту, які допоможуть залучити увагу цільової аудиторії та підвищити обізнаність про життя мешканців Сумщини під час війни. Публікації, що містять інтерв'ю з волонтерами, репортажі про повсякденність, історії особистої мужності та освітні матеріали, сприятимуть створенню емоційного зв'язку з підписниками. Використання хештегів та інтерактивних елементів, таких як челленджі, дозволить залучити ширшу аудиторію та спонукати їх до участі у обговореннях. Instagram стане майданчиком для візуального представлення історій стійкості та надії людей Сумщини, що підкреслить важливість їхніх переживань у контексті сучасних викликів.

Висновки до Розділу 3

Тема російсько-української війни займає центральне місце в інформаційному просторі України, формуючи національну свідомість та міжнародне сприйняття конфлікту. Війна, що триває з 2014 року, стала каталізатором для численних інформаційних кампаній, спрямованих на інформування суспільства, протидію дезінформації та формування позитивного іміджу України на міжнародній арені. Важливу роль у цьому процесі відіграють українські медіа, які висвітлюють не лише бойові дії, а й гуманітарні аспекти конфлікту.

Методи просування інформаційного продукту, такого як фотожурнал «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності», є надзвичайно важливими для досягнення широкої аудиторії та підвищення обізнаності про проблеми мешканців прикордонної Сумської області під час війни. Основні стратегії включають контент-маркетинг, активне використання соціальних мереж, співпрацю з блогерами та впливовими особами, оптимізацію контенту для пошукових систем, електронні розсилки та організацію онлайн-заходів. Ці методи дозволяють не лише підвищити видимість фотожурналу, а й залучити широку аудиторію до важливих тем, що стосуються життя людей в умовах війни.

Канали поширення інформаційного продукту також відіграють важливу роль у просуванні фотожурналу. Використання відеоконтенту в соціальних мережах, таких як TikTok та Instagram, є ефективним способом привернення уваги аудиторії. Відео можуть бути використані для реклами, презентації продукту, проведення опитувань, надання порад та створення відеоблогів. Цей формат контенту має великий потенціал для залучення уваги завдяки своїй візуальній та емоційній складовій, що дозволяє створити глибше емоційне підключення до бренду.

Контент-плани для TikTok та Instagram передбачають різноманітні формати, які допоможуть залучити широку аудиторію та підвищити обізнаність про життя мешканців Сумщини під час війни. Включення інтерв'ю, репортажів, освітніх матеріалів та участь у популярних трендах сприятиме створенню емоційного зв'язку з глядачами, спонукатиме їх до співпереживання та підтримки.

Отже, фотожурнал «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності» може стати важливим інструментом для документування історій стійкості та мужності людей Сумщини, сприяючи формуванню національної свідомості та позитивного іміджу України на міжнародній арені.

ВИСНОВКИ

Вивчення соціально-економічних умов життя мешканців прикордоння Сумщини продемонструвало, що ці люди стикаються з численними викликами, пов'язаними з війною, такими як відсутність інфраструктури, економічні труднощі та психологічний стрес. В умовах постійної небезпеки та невизначеності, мешканці прикордонних районів України виявляють неймовірну стійкість і мужність, намагаючись адаптуватися до нових реалій. Вони змушені знаходити способи виживання в умовах, коли базові потреби, такі як доступ до медичних послуг, освіти та безпеки, часто залишаються невиконаними.

Проведені інтерв'ю з місцевими жителями Сумщини уможливили зібрати особисті історії, які відображають не лише стійкість, але й глибокі переживання людей у складних умовах. Ці історії показують, як війна змінила їхнє життя, вплинула на їхні мрії та прагнення. Вони прагнуть стабільності, надії на майбутнє, і навіть у найскладніші часи продовжують боротися за своє місце під сонцем.

Фотографії, зроблені під час дослідження «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності», ілюструють реалії повсякденного життя, підкреслюючи емоції та атмосферу, в якій живуть мешканці. Кожен знімок не лише фіксує момент, але й розповідає історію, що допомагає глядачеві відчувати те, що переживають люди на прикордонні. Через візуальні образи, фоторепортажі стають потужним інструментом для передачі емоцій, які часто важко висловити словами. Вони демонструють, як війна вплинула на життя людей, їхні стосунки та спільноти.

Аналіз отриманих матеріалів дозволив підготувати фоторепортажі, які готові до публікації, що не лише інформують про ситуацію, але й закликають до співпереживання та підтримки. Ці фоторепортажі мають на меті привернути увагу суспільства до проблем, з якими стикаються мешканці прикордонних районів, і спонукати до дій, які можуть поліпшити їхнє життя.

Вони можуть стати важливим елементом у формуванні громадської думки та підтримки ініціатив, спрямованих на допомогу людям, які постраждали від війни.

Таким чином, результати дослідження підтверджують важливість документування життя людей у прикордонних зонах. Це не лише допомагає підвищити обізнаність суспільства про їхні труднощі та досягнення, але й створює можливості для формування активної громадянської позиції. Фоторепортажі здатні стати містком між мешканцями прикордоння та ширшою аудиторією, закликаючи до дій, співпереживання та підтримки. У кінцевому підсумку, це може призвести до більшої уваги з боку державних та недержавних організацій, що, в свою чергу, може сприяти покращенню умов життя мешканців прикордонних районів в умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балаклицький М. А. Зображальна журналістика: навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 84 с.
2. Балаклицький М. Зображальна журналістика: навч.-метод. посіб. Харків, 2019. 84 с.
3. Башманівський В. І. Навчаємось основ журналістики: навч.-метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 160 с.
4. Войтович Н. Сучасна інформаційна війна: Росія проти України. *Обрії друкарства*. 2022. № 1. С. 69–78.
5. Десятник Г.О. Від задуму до екрана : тексти лекцій. Київ : КНУ, 2015. 226 с.
6. Куцька О. Агітація, пропаганда, інформаційно-психологічна війна: історія виникнення термінів, їх значення та взаємозв'язок. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка*. Сер. Історія. 2017. Вип. 1, ч. 3. С. 3–10.
7. Максимович М. Базові елементи й особливості підготовки журналіста-оператора. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Журналістські науки. 2018. № 896. С. 71–77.
8. Максимович М. Дослідження фотожурналістики. *Телевізійна й радіожурналістика*. Львів, 2012. Вип. 11. С. 40–45.
9. Максимович М. Операторська майстерність як різновид журналістської діяльності. *Теле- та радіожурналістика*. 2018. Вип. 17. С. 52–56.
10. Максимович М. Фоторепортаж у царині сучасної зображальної журналістики. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Журналістські науки. 2020. Вип. 4. С. 68–74.

11. Москвич О. Вплив фотографії на трансформацію життєвого простору людини. *Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія*. Вип. 726–727. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. С. 281–285.
12. Основи фотомистецтва : навчально-методичний посібник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 105 с.
13. Павлов І. Є. Фотографія в графічному дизайні: засоби художньо-образної виразності : автореф. дис. ... канд. Мистецтвознавства : 17.00.07. Харків, 2011. 20 с.
14. Пилип'юк В. Художня фотографія у системі засобів масової комунікації. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. Львів : Львівська нац. академія мистецтв, 2014. Вип. 39. С. 164–172.
15. Підгурний І. С. Сучасні тенденції розвитку технології фотографії. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. Харків : ХДАМ, 2015. № 7. С. 126–130.
16. Полянський П. Освіта як об'єкт інформаційної війни Росії проти України і як ресурс протидії такій війні. URL: <https://maidanua.org/2015/03>
17. Саприкін О. Інтернет-ресурси як інструмент інформаційної війни й інформаційна безпека України. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 2. С. 72–77.
18. Трачун О. Історія української фотографії. Київ. 2014. 255 с.
19. Шаповал Ю. Фотожурналістика: навч. посіб. Рівне: Волинські обереги, 2007. 76 с.
20. Шумка А. Теоретичні аспекти інформаційних війн та національна безпека. *Грані*. 2015. № 9. С. 10–16.

ДОДАТКИ

Додаток А

Титульна сторінка та зміст фото журналу «Сумщина в об'єктиві:
хроніки незламності»

Ваш шлях по сторінках:

Як же сумчани живуть зараз?	4
2024 рік	
Росія влаштувала пекло на Сумщині: ворог стирає з лица землі прикордоння	8
Місце без дітей і без зв'язку: як живуть люди в Великій Писарівці	12
Житель Великої Писарівки облаштував "Музей війни" за 5 км від кордону з РФ	13
Хотінська громада	16

Контент фотожурналу «Сумщина в об'єктиві: хроніки незламності»

Росія влаштувала пекло на Сумщині: ворог стирає з лица землі прикордоння

17 березня 2024 року російські терористи розбомбили центр селища Велика Писарівка. Цивільних закликали евакуюватися.

Велика Писарівка

Місце без дітей і без зв'язку: як живуть люди в Великій Писарівці

Велика Писарівка, Сумська область, грудень, 2024 р.

**Житель Великой Писарівки
облаштував "Музей війни" за 5 км
від кордону з РФ**

Велика Писарівка, Сумська область, грудень,
2024 р.

13

"Музей війни"

Хотінська громада

У прикордонній Хотінській громаді всі населені пункти розташовані у 10-кілометровій зоні, 12 з 14-ти – у 5-кілометровій, а 9 – на самому кордоні. Від початку серпня через посилення російських обстрілів у громаді продовжилась обов'язкова евакуація населення.

Микола Торяник, голова Хотінської громади

16